

Historia świata: od rzeki do oceanu

Jesteśmy częścią europejskiej cywilizacji zachodniej. Nie koczujemy pod niebem Tybetu i nie prosimy o miskę proso w jakimś afrykańskim kraju. Nasze wyobrażenia wyrosły z cywilizacji starożytnego Bliskiego Wschodu. Nie dziwią nas miasta, banki, parlamenty i kościoły.

Jednak wszystko mogłoby się potoczyć inaczej, gdyby nie Tygrys, Eufrat, Nil, Morze Śródziemne i Atlantyckie. Bez przesady możemy stwierdzić, że im zawdzięczamy tak wiele. Cywilizacja Mezopotamii (z greckiego Międzyrzecze) wyrosła pomiędzy dwoma rzekami, których wylewy regulowały życie kraju. Tam właśnie rozbudowano sieć kanałów i zbiorników, dzięki czemu powstało rolnictwo. Ono zaś dawało nadwyżki żywności, co umożliwiało rozwój miast. Konieczność regulacji wody wymusiła zorganizowanie scentralizowanego państwa. Było to 6000 lat temu. Sumerowie, mieszkańcy Mezopotamii, kochali wodę, a przez Zatokę Perską żeglowali do Egiptu.

Starożytni Egipcjanie to żeglarze nilowi. Tysiące statków pływało w górę i w dół Nilu przewożąc ładunki na 12 metrowych drewnianych pokładach dla faraonów i dostojników państwowych i kościelnych.

Za to Grecy to zawołani żeglarze morscy. Na Krecie w II tysiącleciu p.n.e. chłopcom nadawano imiona: Nausiklews (sławny na okrętach), Eunawos (posiadający dobre okręty), Okunawos (mający szybkie okręty), Euplowos (mający dobrą żeglugę), Ortinawos (wprawiający w ruch okręty).

Od góry: Polowanie na ptaki, malowidło z grobu tebańskiego, XV-XIV w. p.n.e. Wys. 81 cm. Ten egipski chłopiec płynący łodzią po Nilu zapuścił się w szuwarach, by wrócić ze zdobyczą do domu.

Eksekias, Dionizos w łodzi, malowidło na płytce, ok. 540 p.n.e. Grecki malarz przedstawił wizję świata w harmonijnej pełni. Jej koniecznym elementem jest morze i delfiny. Poniżej sztych - mapa świata.

Wystawka eksponatów z XII wieku, które służyły naszym przodkom do uprawiania rybołówstwa; w tym oryginalny drewniany kołowrót i oścień do polowania na ryby. Było to podstawowe zajęcie ludności Pomorza. Muzeum w Koszalinie

Szczecińska "brać portowa", 1893 drzeworyt sztorcowy, ręcznie kolorowany. Życie portu szczecińskiego w XIX wieku zapewne niewiele różniło się od życia w portach na całym świecie, lecz jakże bardzo od współczesnego nam Szczecina!

W XIII w. p.n.e. morską ekspansję rozpoczęli Fenicjanie, lud zajmujący skrawek wschodniego wybrzeża Morza Śródziemnego. Ci geniusze żeglugi morskiej na handlu morskim dorobili się bogactwa. Kupcy i bankierzy fenicy w każdej chwili mogli pożyczyć ogromne kwoty faraonom i królom Asyrii, Babilonu i Persji. U wybrzeży Afryki założyli światowe centrum handlowe i finansowe - Kartaginę, a w Hiszpanii - kolonie.

Praktyczni Rzymianie podchodzili do morza bez entuzjazmu. Budowali porty i okręty wojenne, ale woleli przesiadywać w wiejskich rezydencjach.

Tymczasem od VI w. p.n.e. po średniowiecze do głosu doszli Celtowie. Oswoili żywioł morski na Morzu Północnym i Oceanie Atlantyckim tak dobrze, jak niegdyś Fenicjanie i Grecy na Morzu Śródziemnym. Oprócz wypraw morskich rozwinęli transport rzeczny spławnymi rzekami: Renem, Sekwaną, Loarą i Rodanem.

W średniowieczu żegluga morska nadal rozwijała się świetnie. Miały w tym udział wyprawy plemion germańskich na Wielką Brytanię. Jednak najlepszymi wojownikami byli pochodzący z Norwegii, Szwecji i Danii - Wikingowie. Na swych wąskich łodziach docierali do Morza Czarnego, Konstantynopola, Wielkiej Brytanii i na Zachód Europy. Odkryli Islandię i Amerykę Północną. Co prawda byli łupieżcami, ale chętnie osiedlali się wśród obcych społeczeństw.

Słowianie zamykali pochod ludów indoeuropejskich. Późno przybyli nad Bałtyk i późno opanowali sztukę żeglarstwa. Wkład ludów Północy w cywilizację połączył się z osiągnięciami Południa i w ten sposób od okresu odrodzenia byliśmy gotowi do zdobycia większości oceanów i zapewnienia ogólnoświatowej dominacji.

W tym procesie powstawały potęgi kolonialne i kolonie. Powstały też potężne porty morskie, które do dziś jaśnieją urodą, w tym także Szczecin. Nad wielkimi rzekami rozłożyły się wspaniałe miasta i cudowne zamki, które świadczą o naszej historii.